

Ad Num. 11.

- 86 Septima hæc conclusio, quæ habet, jejunii diebus non licere nisi unico prandio uti, à cunctis dubio procul sustinetur, ac probatur *ex l. 4. di. 23. p. 1.* ubi Gregor. Lop. *gloss. 3.* Bonacina *de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 3. num. 1.* Layman *in Theolog. Morali, lib. 1. tract. 8. cap. 1. n. 2. & 5.* Trullench *in Decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 1. Sâ verb. Jejunium, num. 4.* Bassæus *in Floribus Theolog. verb. Jejunium 1. n. 8.* Castro Palao *de just. & jur. disp. 3. punct. 2. §. 2. n. 1.* Pellizzar. *in Manual. Regular. tract. 5. cap. 5. num. 7.* Filliuc. *tract. 27. cap. 2. q. 2. num. 22.* apud quos pendè innumerari, qui omnes, ut D. Covar. *in præfenti*, advertunt, nullo jure probari semel tantum prandere esse de necessitate & substantia jejunii, sed ex usu communi ac totius Ecclesiæ consuetudine hujusmodi obligationem jejunantibus ortam esse; consuetudo enim valet plurimum quoad jejunia, quæ omnia sunt de Jure Ecclesiastico, ut dixi supra, *num. 37.* ideoque jejunia indicere, abrogare, & immutare poterit, Bassæus *verb. Jejunium 2. n. 3.* Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 5. n. 1.* Bonac. *sup. punct. 5. num. 2.* Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 19. per tot.* Sic vigiliam Pentecostes instituit, ac jejunium Adventus Domini: & è contra quartæ & sextæ feriæ sustulit, ut Bonac. *ibidem*, & alii prænotarunt.
- 67 Hæc prohibitio non prandendi nisi semel diebus jejunii, incipit à media nocte in mediam noctem vigiliæ, & sic per 24. horas, Fagund. *cap. 6. num. 11.* Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 27. vers. Sexto queritur*, Bass. *verb. Jejunium 1. num. 6. vers. Dubium amem.*

Ibi: De illo verò jentaculo.

- 68 Moribus etiam receptum est, ut liceat jejunantibus tempore vespertino sub noctis initium refectiunculam sumere, quæ vulgò *Colacion* nuncupatur. Bassæus *ubi proxime, num. 9.* Navar. *in Manuali, cap. 21. num. 13.* Tolet. *lib. 6. cap. 2. n. 5.* Diana *part. 1. tract. 9. resol. 1.* Palao *d. §. 2. num. 5.* Bonacina *ubi sup. punct. 3. n. 2.* Pellizzar. *num. 10.* Trullench *num. 6.* Leand. *de præcept. Eccles. disp. 4. à 9. 3.*
- 69 Tria examini subjiciuntur circa hanc refectiorem serotinam. Primum quoad horam, & sumenda est non ante noctis initium, sed qui ante sic reficeretur, venialiter tantum peccaret, Trullench *num. 7.* Azor. *d. lib. 7. cap. 8. vers. Sexto queritur.* Secundum circa quantitatem, de quo diversæ opiniones extant, & receptius est, non frangere qui octo uncias cibi ederet. Bass. *d. n. 9. vers. Aliqui assignant*, Diana *ubi proxime*, qui tenet standum consuetudini, cum Lessio *de justit. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 11.* Navar. *n. 13.* Lezana *in Summa, verbo Jejunium, num. 4.* & alii. Vide Trullench *num. 9.* Pellizzar. *num. 11.* ubi ait, non violari jejunium percipiendo decem uncias, quia octo dantur juxta communem sententiam, duæ verò aliæ non frangunt, ob parvitatem materiæ, quæ ad eam quantitatem communiter ampliatur, ut peccatum lethale evitetur, & veniale duntaxat incuratur. Bassæus *n. 3. vers. Sed petes, & n. 9. vers. Porro excessus.* Diana *p. 5. tract. 5. resolut. 11.* Turrian. *in Summa, part. 1. cap. 256. dub. 27.* & alii. Tertium quoad cibo-

rum qualitatem, & quidem una sententia communis ac probabilis tenet, non licere uti piscibus, sed rebus illis, quæ non deserviunt principaliter ad prandium, ut poma, nuges, olera, bellaria, & similia. Altera etiam probabilis, ac recepta docet, pisciculos edi posse, modò in quantitate excessus non interveniat, de quo Trullench *num. 8.* Bonacina *num. 3.* & ceteri omnes *num. præcedenti* laudati.

Vers. Ceterum, Christiane Lector.

Queritur hic, an qui die jejunii ita semel edit, ut ventrem oneret ad ingluviem usque, quo potius ad libidinem, quam ad continentiam invitetur, satisfaciat Ecclesiæ præcepto? Negativam partem cum D. Covar. tuentur perpauci: sed affirmativam omnes ferè sectantur, ex quibus sunt Palao *d. punct. 2. §. 2. num. 3.* Bassæus *verb. Jejunium 2. num. 6.* Bonacina *d. punct. 2. n. 7.* Trullench *d. dub. 2. num. 17.* Leand. *in præcept. Eccles. tract. 5. disp. 5. q. 31.* Pasqualig. *in præcept. jejun. decis. 120.* ubi alii, Reginald. *lib. 4. cap. 1. 4. num. 163.* Abulens. *in cap. 6. Matth. q. 166.*

Vers. Primò Ecclesia Catholica.

Communi opinione admittitur, de cujus ratione infra suo loco differendum, satisfit rationibus, quibus D. Covar. innititur ex prælaudatis DD. qui ipsas diversimodè diluunt. Non igitur obest prima; nam etsi Ecclesia intendat per abstinentiam, & subtractionem cibi corpora macerari, mentemque disponi ad divina contemplanda, non tamen præcipit, ut in prandio unico moderamen adhibeatur: & ut quis à transgressione immunis judicetur, sat est ut quod imperatur, observet, etsi quoad finem legem non adimpleat; ille enim sub ista non continetur, ut in simili idem D. Covar. nos docuit supra, *cap. prox. num. 11.* ubi plures cumulavimus *num. 68.* præter quos, & allegatos *num. præcedenti*, ita tenent Suar. *de legib. lib. 3. cap. 29. num. 7.* Bonac. cum multis *tom. 2. eod. tract. disp. ult. quest. 1. punct. 1. num. 5. vers. Quæres quinto*, Sanch. *in Summa, lib. 1. cap. 14. num. 4.* Ecclesia namque non omnia, quæ ad salutem spirituales fieri desiderat, ad legis necessitatem reducit, ne dum multum emungit, sanguinem eliciat, *cap. Denique, 4. dist.*

Vers. Secundò materia hujus præcepti.

Negatur esse materiam necessariam præcepti abstinentiam à cibi excessu in prandio permisso, quia ut dictum est, non jubetur, quanvis intendatur; & ita sine perperlo, etiam à potu abstinentum esset, ut corpus comprimatur. Abstinentia autem, quæ est materia necessaria jejunii, in his tribus tantummodò consistit, in subtractione quorundam ciborum, in comestione unica, & in hora certa, ante quam edere non licet: imò hora non est de substantia jejunii, ut inferius patebit. Ita Bonacina *d. q. 1. punct. 1. in fin. tract. de præcept. Eccles.* Pellizzar. *d. cap. 5. n. 6.* Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 2. dub. 1. num. 1.* Bassæus *verbo Jejunium 1. num. 3.* Unde parsimoniâ in esu non ventitorum ad jejunii Ecclesiastici substantiam opus non est.

Vers.

Vers. Tertio, lex humana.

- 73 Ecclesia dum dies ad jejunandum decernit, non ideo Fideles ab abstinentia, ad quam de jure naturali tenentur, per subtractionem ciborum eximit, proponit namque tempora, ut corpora macerentur, sed non injungit necessitatem absolutam abstinentiæ, nisi quatenus forma jejunii desideret: quare per jejunium Ecclesiasticum non tollitur, aut immutatur obligatio ad subtractionem cibi, secundum tradita supra, *n. 28. & 29.* sic qui ventrem die jejunii epulis superfluis onerat, servato Ecclesiæ præscripto, præceptum non violat, licet per excessum juri naturæ contraveniat. Unde alia est obligatio legis Ecclesiasticæ, & alia juris naturæ: illa regulam jejunandi à se datam servari postulat, hoc subtractionem cibi desiderat, Castro Palao *ubi proxime.*

Vers. Quarto, eodem modo.

- 74 Hoc argumentum neutiquam procedit, quia manducans pluries facit contra Ecclesiæ universalis consuetudinem, quæ vim obtinet legis, *l. De quibus, ff. de legibus, de quo supra, num. 66.* quanquam servet virtutem abstinentiæ, ut infra, *num. 12. vers. Quod si quis*, D. Covar. rectè docet. At qui semel prandens temperantiæ limites transgreditur, non venit contra legem Ecclesiasticam, sed contra finem ejus, jusque naturale, quod per excessum offenditur pro materiæ gravitate, Palao *ubi proxime.*

Vers. Quintò, ab absurdo vitando.

- 75 Hæc ultima ratio evanescit ex eo quod excedens modum temperantiæ in unico prandio, minime dicitur satisfacere per excessum, sed per abstinentiam quam exercet servans formam jejunii, quæ consistit in illis tribus, de quibus supra, *num. 72.* his enim corpus affligitur, ac castigatur. Bonacina *ubi proxime*, Filliuc. *tract. 27. cap. 2. quas. 1. num. 20.* nempe privatione carniæ, quia pisces alimentum exigui momenti sunt, ac ideo corporis macerativum, qua de causa conceditur ab Ecclesia jejunantibus, Bassæus *verbo Jejunium 1. num. 9. vers. Hæc sententia de prohibitione plurium refectioium*: siquidem abstinentia est per horas 24. semel tantum edere, nam regulariter homines uno prandio etiam opiparo contenti non sunt, unde apud Romanos moris fuit quater in die cibum sumere ad horas statutas, de quibus Rosin. *de antiquit. Roman. lib. 5. cap. 26. & 27.* Coercetur tandem corpus horæ præfinitione; nam etsi fames urgeat, non licet tempus decretum prævenire absque culpa saltem veniali, ut inferius probabitur. Hæc omnia sustinet qui jejunit, etsi moderamen debitum in unico prandio excedat; peccat enim contra temperantiam, sed non quatenus est ab Ecclesia præscripta, Bonacina *de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 2. n. 7.*

Vers. Contrariam opinionem.

- 76 Quam ab omnibus receptam asseruimus supra, *num. 70.* ex quibus haud paucos dedimus *ibidem*, qui hujusmodi rationem reddunt, quia scilicet quantitas ciborum in prandio unico coarctata non est, nec lege aut consuetudine definita, ideo

D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

que excessus contra præceptum Ecclesiæ non est, quia quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *l. Illam, cum vulgar. C. de collar. Argel. de legitimo contradit. q. 20. num. 14.* Nec refragatur, quod D. Covar. adversus istam rationem objicit; nam inficiatur, Ecclesiam præcipere aut sensim, aut tacitè moderationem ciborum, quia si id voluisset, expressisset, licet ipsum optet ut finem, qui sub legis necessitate non cadit, ut præmissum est.

Ad Num. 12.

Hoc est potissimum fundamentum communis sententiæ, quia finis legis sub ipsa non continetur; unde faciens contra finem præcepti, transgressor non censetur, de quo supra, *num. 71. & cap. proximo, n. 68.*

Ibi: Verum & hæc ratio non admodum urget.

Hæc distinctio inter finem proximum legis, & 78 remotum, comprobari potest *ex cap. Certum 89. de reg. jur. in 6. l. Contra legem, ff. de legibus, l. Fraus, l. Non dubium, C. eodem, & quæ ibi ab Scribentibus notantur.* Ex illis enim juribus, & plurimis aliis, quæ adducunt glossæ, constat eum transgredi leges, qui verbis earum servatis, contra mentem Legislatoris operatur, unde videtur finem saltem proximum sub lege comprehendere. Sed quicquid de illis sit, quoad rem, de qua agimus, dici poterit, finem proximum præcepti de jejunio esse corporis macerationem per illa media, quæ exprimentur, ac imperantur, non per alia: unde si quis fraude aliqua servaret præceptum juxta verborum tenorem, veniens contra mentem legis, ejus transgressor haberetur, ex citatis juribus; quia finis iste sub præcepto continetur. Fraudis exemplum dari potest in eo qui horologium ita reget ad anticipandam horam prandii, ut hora nona dici undecimam, vel duodecimam ostenderet; aut qui prandium unicum ita continuè protelaret, ut majori diei parte ederet; aut qui ex carnis per sublimatorium potabilis cibi deductis, alimento vulgò *Sustancia*, uteretur; hic enim asserere poterit se jejunium servasse, quia unico prandio, & hora debita manducavit, nec carnes edit. Quæ omnia ad eludendam legem inventa non profunt, ut transgressor non habeatur. At quod corpus per jejunium ita temperetur, ut concupiscentiæ stimuli extinguantur & ut animus ad divina contemplanda elevetur, finis remotus est, sub lege minime comprehensus; quare nimium ventrem prandio unico explens jure suo utitur, nec violat præceptum, quanquam abstinentiæ, & temperantiæ metas longè excedens maneat ad orandum ineptus, ac appetitui carnis magis obnoxius, ut fert communis.

In cujus rei argumentum addo, quod si quis die jejunii carnis stimulis vehementius, quam aliis, quibus carne alitur, vexaretur, non est strictus ad subtractionem ciborum ex quantitate, quam communiter sumere solet, ut per inediaam corpus afflictum corrigatur, ad quod teneretur, si maceratio corporis esset sub præcepto, ut D. Covar. vult; imò potius iste dispensandus erit facile, ne jejunit: sed & à jejunii lege præter dispensationem solvi solet, si labi soleat, aut sic inquietudine afficiatur, ut aliis functionibus necessariis reddatur inhabilis. Sanch. *Consiliorum*

V u 2

Moral.